

«Ми – тил. Ми не можемо підвести»

Будують бомбосховища, приймають евакуйованих з прикордоння та розвиваються. Як Роменська громада стала тилом області та справляється з викликами війни.

«Ми намагаємося утримати ті здобутки, які були у мирний час, і робимо все, щоб розвиватися далі. Нас визначили тиловою громадою і на нас великі сподівання, тому ми не можемо підвести», – так про життя Роменської громади на третьому році великої війни говорить голова Олег Стогній.

«Людей у нас багато, громада живе та працює»

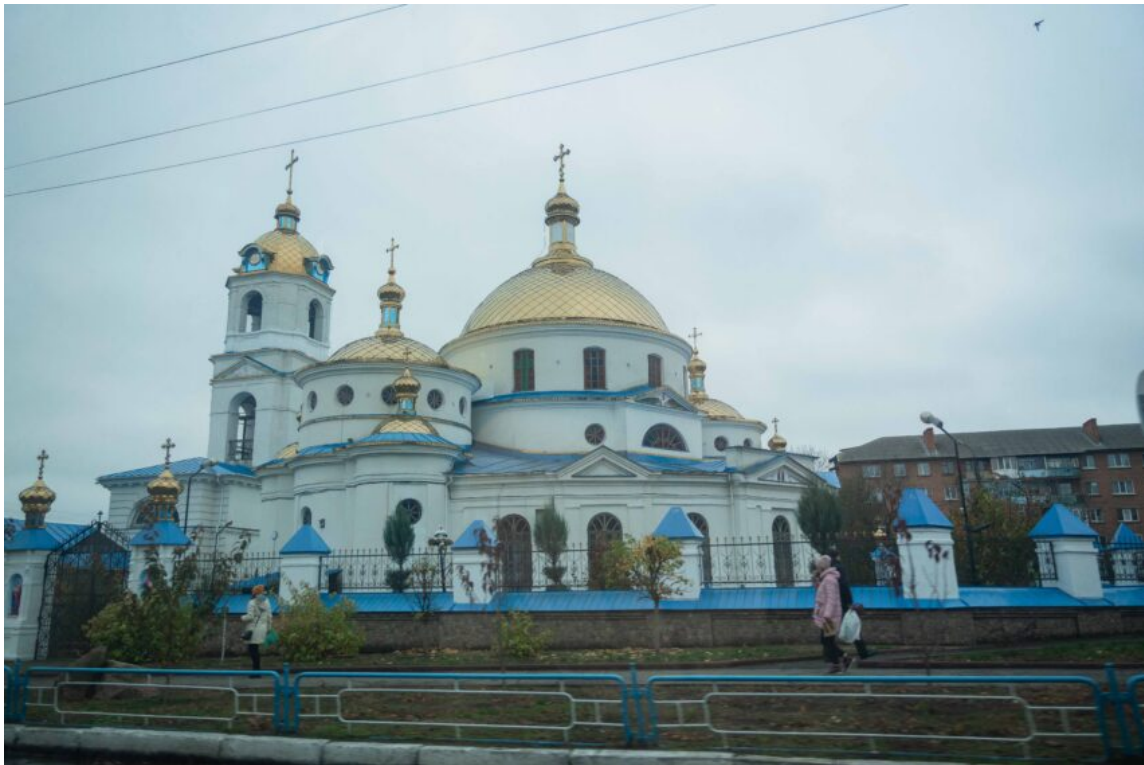
Роменська громада – одна з найбільших у Сумській області, включає 74 населених пункти і 15 старостинських округів. Населення тут – понад 58 тисяч людей. При чому, під час повномасштабного вторгнення кількість жителів лише зростає, бо сюди їдуть ті, хто евакуйовується з прикордоння. Громаду визнали тиловою, адже відстань від Ромен до Росії – понад 100 км.

Голова громади Олег Стогній говорить, що досі намагаються втримати ту згуртованість і єднання, яке допомогло вистояти у перші тижні повномасштабного вторгнення. Тоді Роменщина була в оточенні російських військових з 25 лютого до 14 березня 2022 року.

За майже три роки великої війни Роменська громада стала прихистком для понад 3 тисяч людей із прикордоння. Тож влада працює над тим, аби забезпечити їх хоча б тимчасовим житлом. У планах на найближчий час – облаштувати гуртожитки та збудувати приміщення для поселення евакуйованих. Поки ж людей здебільшого селять у сільській місцевості.

У селах дуже багато будинків покинутих або тих, де ніхто не проживає, люди просто виїхали. І ось старости повідомляють нам, у якому селі є такі помешкання й туди розміщуються переселенці, – пояснює керуюча справами виконкому Наталія Москаленко.

У разі необхідності у Роменській громаді готові прийняти і евакуйовані з прикордоння заклади з їхніми підопічними чи пацієнтами.

Попри війну у нас багато людей, громада живе та працює. Не релокувалося і не припинило роботу жодне підприємство. Також не зменшилася і кількість малих бізнесів, що позитивно впливає на економіку, – розповіла Юлія Янчук – начальниця управління економічного розвитку.

Враховуючи збільшення переселенців, а також ветеранів, родин військовослужбовців, загиблих та зниклих безвісти, окрему увагу приділяють соціальній сфері.

*Наталія Москаленко**Юлія Янчук*

У роменському ЦНАПі відкрили перше в області Єдине вікно ветеранів, де вони можуть позачергово отримати потрібні послуги. Для соціальної та психологічної реабілітації постраждалих від війни працює кілька проєктів та просторів, куди за допомогою може звернутися будь-який житель громади.

Окремо з бюджету громади виділяють гроші на реабілітацію та лікування поранених військовослужбовців. Також виплати отримують і родини загиблих та безвісти зниклих, для сімей, чиї рідні проходять службу, організували пункти підтримки. А для дітей із родин загиблих намагаються організувати безоплатний відпочинок.

У кожному з 15 старостинських округів створили віддалене робоче місце від ЦНАПу, розповіла начальниця управління адміністративних послуг Павліна Оганесян.

«У нас є два мобільних кейси з технікою, з якими адміністратори можуть виїжджати до людей, які самі не можуть приїхати у ЦНАП. За рік в середньому 90 людей користуються такою функцією і їхня кількість збільшилася з початком війни. Також отримали мобільний ЦНАП – автомобіль, який їздитиме по селах і надаватиме там необхідні послуги».

Фото працівників ЦНАП

У громаді функціонує 49 навчальних закладів для 7300 дітей.

Нам сказали: ви тилова громада і ви маєте думати у першу чергу про дітей і про їхнє майбутнє. Тому ми одразу у 2022 році почали виділяти кошти на облаштування укриттів у закладах освіти, аби діти мали змогу навчатися не онлайн, – говорить Наталія Москаленко.

Уже в шести закладах освіти громади є протирадіаційні укриття, в інших – облаштовані найпростіші укриття. Серед масштабних проєктів цього року – будівництво бомбосховища в одній зі шкіл Ромен за понад 50 млн грн і капітальний ремонт у іншій школі на понад 57 млн грн.

«Для нормального функціонування і життя людей, усі заклади освіти, медицини та комунальні підприємства мають генератори», – розповіла керуюча справами виконкому Наталія Москаленко.

Фото будівництва бомбосховища Роменської школи, архів працівників міськради

«Дивлюсь на школу, а школи немає»

Події 23 серпня 2023 року сколихнули всю громаду. Тоді удар «шахеда» зруйнував школу № 8 у Ромнах та вбив чотирьох людей: директорку школи, заступника директора, секретаря та вчителя історії.

Зараз на місці школи – лише фундамент та купа цегли і бетонних блоків поруч. Нещодавно тут закінчили розбирати завали. Після обстеження комісія зробила висновок, що будувати на цьому місці нову школу не можна.

На жаль, зруйноване все. Вціліла лише прибудова маленька. Якраз готувалися ж до 1 вересня, до лінійки. Тільки відремонтували цю школу, за пару днів до прильоту приїжджали сюди, школа як лялечка була попри те, що їй мало б виповнитися 100 років, – говорить Ірина Івницька – начальниця відділу освіти.

Завгосп Людмила

Ніхто й подумати не міг, що таке може статися. Адже півтора року війни до нас нічого не прилітало. Це така рана, що вже пройшов рік, а вона не заживає, – ділиться вчителька географії та педагог-організатор Анжеліка Іщенко.

Жінка згадує, у той день – 23 серпня – чекала учнів на репетицію першого дзвоника, для свята вже написала сценарій. Проте близько 9:30 пролунав сигнал повітряної тривоги і вона обдзвонила дітей, аби вони не приходили.

«А мене саму як наче щось вивело зі школи. Ми з колегами пішли у магазин неподалік. Це нас і врятувало. Ми почули лише гул, вибух і побачили стовп диму над школою».

Ніна Пінчук – вчителька зарубіжної літератури у той день як зазвичай прийшла до школи зранку. Близько 10:00, згадує, вона з колегами була на вулиці, там почули сильний гул і не могли зрозуміти, що це.

Коли цей звук став сильнішим, ми зрозуміли, що на нас щось летить. Директорка ще встигла виглянути з вікна на другому поверсі і крикнула «дівчата, тікайте» і всі кинулися бігти в шкільне укриття. Я не побігла, навпаки кинулась від школи, заховалася під грушу. Шахеда під листям дерева я вже не бачила, але звук був дуже сильний і вибух, після цього я впала. Пам'ятаю, летить на мене скло, шматки шиферу, пил. Летіла я метрів п'ять, бо впала аж біля клумби. Схопилася, оглядаюся на школу, а школи немає. Лише дим, пил і страшний запах тротилу, – згадує пані Ніна.

Ніна Пінчук

У будівлі школи на момент удару було п'ятеро людей. Усі, хто був на другому поверсі, загинули, одна вчителька, яка була у кабінеті на першому поверсі, змогла вибратися через вікно.

Ті, хто був зі мною на вулиці й кинувся бігти в укриття, на щастя встигли забігти лише в маленький коридорчик, який вцілів. Бо якщо б вони побігли далі по коридору до укриття, завалило б всіх. Епіцентр прильоту був якраз в центрі школи і там попадали всі плити, – розповідає вчителька.

Коли Ніна Пінчук змогла піднятися та підійти до школи, побачила лише руїни: «І у мене перша думка: треба продзвонити рідним, сказати, що я жива. А сумка моя залишилася біля школи, і я кидаюся в оцю хмару диму за сумкою, а сумка – повна битого скла. Якось дістала з неї телефон, дзвоню, кажу: я в порядку. Дивлюся, а у мене з голови крапає кров».

Тоді поранення отримали троє працівників школи, одразу після приїзду екстрених служб їх відвезли у лікарню. Розбори завалів та пошуки загиблих тривали до вечора.

«Ми до останнього вірили і чекали, що людей, які були в школі, витягнуть живими. Коли я була в лікарні, вже дізналася про двох загиблих. Потім мене відпустили, я пішла додому й дорогою зустріла свого випускника – під два метри хлопець. Він мене як побачив, заплакав, обняв. І я тоді теж вперше за день заплакала. Він мені сказав, що і Руслана – нашого вчителя історії, знайшли, немає його вже».

Усіх вчителів та учнів зруйнованої школи № 8 за тиждень релокували до іншої школи, яка знаходиться у цьому ж мікрорайоні. А для підвезення дітей польські благодійники подарували два автобуси.

Ніна Пінчук ділиться, у свій новий кабінет змогла принести хоча б частинку з рідної зруйнованої школи: «Коли рятувальники дозволили, ми ходили, лазили по руїнах, шукали свої кабінети й вцілілі речі. Я там відшукала свої нові стенди. Мій кабінет був увесь потрісканий, а я полізла, дістала ці стенди й забрала їх сюди, повісила. Гляньте, як вони вписалися».

